

'Plannen Linschoten getuigen van botte onbeschaamdheid'

**Ton Bennink
Monique van Blijswijk**

Anton Westerlaken is met zijn zachte stemgeluid en rustige verschijning niet bepaald het prototype van een vakbondsmen. Maar schijn bedriegt. De voorzitter van het Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV) is wel degelijk strijdbaar. Hij maakt zich oprecht boos over de Ziektewet- en WAO-plannen van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, die hij van het plegen van publieke chantage beticht.

Dit artikel maakt deel uit van een serie interviews waarin diverse betrokkenen hun licht laten schijnen over het rapport van de commissie Kortmann ('Van keurslijf naar keurmerk'), het concept Arbobesluit en de privatisering van de sociale verzekeringen. Eerder verschenen een gesprek met Rinnooy Kan (VNO) en Stekelenburg (FNV).

Westerlaken is ten tijde van het interview nauwelijks gekomen van de cultuurshock die een werkbezoek aan Indonesië haast onvermijdelijk met zich meebrengt. 'Daar heerst volstrekte willekeur. Machtsmisbruik is er aan de orde van de dag. Dan moet je bij terugkeer in Nederland wel even wennen aan de problemen die hier spelen. Maar die overgang is snel voltooid. Wat de problemen rond de WAO-ers hier in Nederland zijn ook schrijnend. Je zult maar een WAO-er zijn van 45 jaar en sinds 1992 geconfronteerd worden met de voortdurende onzekerheid die het kabinetsbeleid oplevert. Daar zou je op zich al arbeidsongeschikt van raken.'

Westerlaken wordt nog boos als hij terugblijkt op de gang van zaken rond de invoering van de nieuwe Ziektewet en de Wet arbeidsongeschiktheid. 'De plannen van Linschoten hebben niets te maken met effectief en kwalitatief hoogstaand beleid. Er was een politieke deal gesloten en een bepaald bedrag aan bezuinigingen afgesproken. Dat moest hoe dan ook doorgaan. We hebben ons in de SER de pestpokken gewerkt om op de plannen van het kabinet te reageren en alternatieven neer te leggen. Toch werd dat advies genegeerd en bleek een politieke deal belangrijker dan effectiviteit en kwaliteit van regelgeving. Triest, maar zo werkt dit nu eenmaal. Ook in dit landje.'

Westerlaken: 'De SER heeft zich de pestpokken gewerkt om op de kabinetsplannen te reageren.'
Foto: Marcel van der Stap

Toch hoopt Westerlaken samen met zijn collega Stekelenburg van het FNV de scherpe kantjes van de Ziektewet en WAO af te halen. 'Het politieke spel is gespeeld. Maar we kunnen in het wetgevingsproces argumenten aanleveren zodat onderdelen worden gewijzigd. In het verleden is gebleken dat zoiets heel goed mogelijk is. Maar het blijft een gemiste kans. Nu worden de Ziektewet en WAO inzet van arbeidsvoorwaardenonderhandelingen. En moeten we kijken wat we kunnen repareren op dat terrein. Jammer.'

Onbeschaamd

Staatssecretaris Linschoten maakte de koppeling tussen lonen en uitkeringen afhankelijk van het behalen van de bezuinigingsdoelstellingen op de sociale zekerheid. Het maakt Westerlaken furieus. 'Dat is een vorm van publieke chantage door een overheidsdienaar. De verhouding tussen actieven en inactieven wisselt van dag tot dag. Maar op grond van dat verhoudingsgetal is wel de rechtszekerheid van mensen aan de onderkant van het inkomensgebouw in het geding. Linschoten heeft de botte onbeschaamdheid om de bezuinigingen die men zou kunnen halen bij de Ziektewet en WAO bepalend te laten zijn bij de vraag of een bijstandsmoeder wel of niet mag meedelen in de ontwikkeling van de samenleving.'

Westerlaken waarschuwt ook voor kil cijferwerk als het gaat om arbeidsomstandigheden. Volgens de CNV-voorman slaat de commissie Kortmann in haar rapport 'Van keurslijf naar keurmerk' te ver door in het streven naar deregulering. 'Ik bestrijd dat de Arboret een keurslijf zou zijn. Er zijn altijd keuzemogelijkheden. Toch zijn er ook dingen waarvan ik zeg: moet dat nou zo. Als je kan kiezen tussen een rode en een gele veiligheidshelm en de wet schrijft dan voor dat je per se een rode moet dragen, kan ik me voorstellen dat dat te ver gaat. Maar ook over inhoudelijke doelstellingen moeten we het als samenleving eens zijn. En dan is de Arboret zeker geen keurslijf. Je moet er een basisbeschermingsniveau op nahouden met daarnaast ruimte voor verschillende keuzes.'

De CNV-er ziet niets in de suggestie van Kortmann en de zijnen om het bedrijfsleven meer verantwoordelijkheden te laten dragen. 'Als je het bedrijfsleven definieert als alleen ondernemers, zie ik er helemaal niets in. Maar ook als je het bedrijfsleven ziet als een optelsom van ondernemers en werknemer zie ik weinig heil in meer verantwoordelijk-

'Normen voor arbeidsomstandigheden is een zaak van de samenleving. Die moet voor de kosten opdraaien als het mis gaat'

heid. In een grijs verleden kon je misschien nog mondeling afspraken maken. Dat was ooit voldoende en ook de meest zuivere vorm om regels na te komen. Maar die tijd is geweest. Er zitten veel juristen in de commissie Kortmann en die verwachten teveel heil van het civielrecht als het gaat om handhaafbaarheid van regels. Een werkgever zorgt niet zomaar uit zichzelf voor bijvoorbeeld een goede trap. Onze samenleving wordt steeds harder en als hij van de wet het risico mag nemen dat iemand valt, is er geen natuurlijke neiging om een goede trap aan te schaffen. Kortmann stelt voor om de onderhandelingen over dat soort veiligheidsvoorwaarden over te laten aan de geëmancipeerde werknemer of zijn organisaties. Maar er is niets vervelender dan in een soort vechthouding te onderhandelen over materiaal dat nodig is om je werk goed te doen. Dus ik zeg: Kortmann, schiet nou niet te ver door en blijf een goed genormeerd niveau van voorschriften houden en laat de arbeidsinspectie dat blijvend controleren. Want je kan alles wel in het civielrecht willen regelen. Maar ook rechters vragen aan de overheid om tenminste de maatschappelijke norm aan te geven.'

Vervuiler

Westerlaken ziet wel mogelijkheden voor het door Kortmann bepleite arbokeurmerk. Maar dan wel met een basisnorm.

'Waarom niet èn een arbokeurmerk èn een vloer van veiligheid en arbeidsomstandigheden? Het is goed mogelijk dat je als bedrijf een kwaliteitsuitstraling wilt hebben om je zo van anderen te onderscheiden. Maar er zijn ook bedrijven die het geen moer interesseert of ze nu wel of niet een arbokeurmerk hebben. Die lekker goedkoop produceren en hun handel toch wel kwijtraken. Hoe zit het dan met de werknemers van die

bedrijven? Moeten die dan civielrechtelijke acties beginnen? Daar ben ik op tegen. Ik ben niet bang voor marktwerking, maar dan wel een geordende marktwerking.'

Die norm mag van Westerlaken niet bepaald worden door onafhankelijke normalisatie-instellingen, gedragen door het bedrijfsleven, zoals het rapport 'Van keurslijf naar keurmerk' bepleit. Dat is hetzelfde als dat de vervuiler zijn eigen vervuilingsniveau mag bepalen, zo geeft Westerlaken aan. 'Normen voor arbeidsomstandigheden zijn niet alleen een zaak van het bedrijfsleven, maar van de hele samenleving. Want die moet voor de kosten opdraaien als het mis gaat. Je moet die normen dan ook niet overlaten aan de haalbaarheid, de toevallige concurrentieverhoudingen of de betrokkenheid van het management. Er is veel goeds gedaan door verlichte ondernemers, maar we moeten de norm niet in een soort sociëteitsachtige sfeer laten bepalen. Je mag wel over afwijkingen naar boven en misschien zelfs naar beneden discussiëren, maar een acceptabele norm moet door de overheid worden vastgesteld. Per sector kunnen we dan over verbijzondering van de regels praten. Dan hebben we het over maatwerk en zijn we gelijk van dat keurslijfgevoel af.'

Westerlaken is ook niet vies van financiële prikkels als een lagere premie voor de arbeidsongeschiktheidsverzekering (zoals Kortmann bepleit) bij bedrijven met een arbokeurmerk. Volgens de vakbondsman heeft de geschiedenis bewezen dat deze prikkels kunnen helpen om doelstellingen als een lager ziekteverzuim te bereiken. 'In een op de markt georiënteerde samenleving helpen financiële prikkels om je doel te bereiken. Dat hebben we gezien bij bedrijven die eigen risicodragers waren voor het ziekteverzuim. Daar was de omvang van het verzuim beïnvloedend lager. Dan kun je hele discussies houden over de toelaatbaarheid van instrumenten om je doel te bereiken, maar ik wil het liever over de doelstellingen hebben. En dan vind ik een lagere premie bij een goed arbobeleid een uitstekend middel. Bovendien kan je er aan denken om bedrijven met een arbokeurmerk eerder opdrachten te geven of als leverancier te nemen. Daar kan je ook een positief beleid mee stimuleren.' Westerlaken deelt zijn oordeel over de commissie Kortmann in drieën. Hij is positief over het rapport als het gaat om het appèl op de eigen verantwoordelijkheid van de werknemer en werkgever. 'Maar dan moet er ook een mogelijkheid zijn

om daar iets aan te doen. Je kunt je heel verantwoordelijk voelen, maar als je dan niet in staat bent om de Arbeidsinspectie in te schakelen, wordt het een loze verantwoordelijkheid. Dus op het gebied van de infrastructuur voor het verbeteren van arbeidsomstandigheden krijgt Kortmann van mij de beoordeling matig. En het terugdringen van overheidstoezicht vind ik ronduit slecht.'

Cynisme

In het juninummer van Arbeidsomstandigheden toonde Stekelenburg zich dusdanig geschoffeerd door het afschaffen van de verplichte SER-adviesaanvraag door de Tweede Kamer en het niet serieus nemen van adviezen die nog wel werden gegeven, dat hij overweegt zich niet meer serieus in te zetten voor de Sociaal Economische Raad. Westerlaken is het op dit punt hartgrondig oneens met zijn collega. 'Stekelenburg vindt dat als het kabinet zich vrijblijvend opstelt, de FNV dat ook maar moet doen door zich niet serieus bezig te houden met adviesaanvragen. Dat is raar. Als ik inhoudelijk iets goed vind en iemand anders maakt er een rotzooitje van, is dat voor mij geen legitimatie om er ook een rotzooitje van te maken. Als je vindt dat er verkeerd met je werk wordt omgegaan, moet je een principiële keuze maken en de SER verlaten. Voor de CNV is dat punt bereikt als het kabinet structureel zegt; leuk en aardig die SER-adviezen, maar we gaan onze eigen gang. Maar ik vind dat we binnenkort vanuit de SER maar eens met het kabinet moeten praten over wat er nog van ons wordt verwacht en hoe de regering met ons werk denkt om te gaan.'

Westerlaken mag het dan oneens zijn met de manier waarop Stekelenburg zijn onvrede uit, hij deelt de inhoud van zijn kritiek van harte. 'Natuurlijk ben ik samen met de andere SER-leden boos over het afschaffen van die adviesverplichting en het negeren van adviezen. Niet omdat ik mezelf nu zo ontzettend belangrijk vind, of omdat ik anders niet weet waar ik de derde vrijdag van de maand naar toe moet, maar omdat de SER belangrijk is voor de opbouw van de samenleving. De partijen worden daarin uitgedaagd om over de eigen grenzen heen te kijken en standpunten in te nemen die ook nog eens de nodige moeite kosten om bij de achterban te verdedigen. Die vormgeving van maatschappelijke verantwoordelijkheid is door de politiek volstrekt niet herkend. Men ziet ons als een samengeraapt rom-

melte van botte, korte termijn zakenvullers die je dan ook maar in dat hoekje moet plaatsen. En dat gebeurt dan door de politiek die in een soort krasloterijstemming besluit om de verplichte adviesvraag af te schaffen. Dezelfde politiek waarvan onlangs het toporgaan, de Eerste Kamer, deals moest maken over welke senatoren kwamen en wie er wegbleven, met als uitkomst dat de invoering van de prestatiebeurs voor studenten werd weggestemd. Prima voor de studenten. Maar het is wel eens moeilijk om tegen het cynisme van mijn achterban in te blijven roeien en de democratie te verdedigen.'

Nieuwe **Litgave**

Geïntegreerde zorgsystemen

Het publikatiefonds van de Rijkshoogeschool IJsseland heeft een tweetal publikaties uitgebracht over de afstemming van arbo- en milieuzorg met de bestaande kwaliteitszorg(systemen) binnen bedrijven.

Het rapport 'Arbo-, milieu- en kwaliteitszorg op elkaar afgestemd' is met name gericht op bedrijven die bezig zijn met de invoering van milieu- en arbozorg afgestemd op een kwaliteitszorgsysteem. Het rapport bevat een methodiek om de knelpunten te analyseren en de geanalyseerde knelpunten uit de drie zorggebieden te prioriteren.

De publikatie 'Geïntegreerd toezicht op arbo- en milieuzorg(systemen)' gaat over de handhaving van arbo- en milieuwetgeving door de overheid. In het rapport worden verschillende handhavingsmodellen uitgewerkt. Hierbij wordt aandacht besteed aan werkplekinspecties, toezicht op zorgsystemen (met eventuele certificering) en uitwisseling van informatie tussen de milieu-inspectie en de Inspectiedienst-SZW.

De rapporten zijn te bestellen bij de Rijkshoogeschool IJsseland, tel. 05700-20907 fax. 05700-31407, o.v.v. Publikatiefonds nr. 29 resp. 30. De kosten voor beide publikaties bedragen f 22,50 (excl. verzendkosten).

Arboregelgeving

De Nederlandse regelgeving op het gebied van arbeidsomstandigheden is de laatste jaren grondig herzien. Dit als gevolg van een groot aantal Europese richtlijnen en een koerswijziging in het Nederlands overheidsbeleid. Het boek 'Europese en Nederlandse arboregelgeving' van C.J. Vos en H.G. de Gier biedt een overzicht van deze ontwikkelingen. De nieuwe regelgeving wordt gezien vanuit het perspectief van het Europese sociaal beleid en de Nederlandse arbeidsverhoudingen. Bovendien wordt aandacht besteed aan de wijze van besluitvorming, de organisaties en de positie van ambtenaren binnen de Europese Unie. Europese en Nederlandse arboregelgeving (236 p.) is een uitgave van uitgeverij Lemma (ISBN 90 5189 460 0) en kost f 54,50.